

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17960/2024
11.09.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Зорице Булајић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Жељко Печињачки, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа законски заступник Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 4/24 од 22.02.2024. године, у седници одржаној 11.09.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 4/24 од 22.02.2024. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 4/24 од 22.02.2024. године и пресуда Трећег основног суда у Београду Прр1 146/22 од 08.06.2023. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 4/24 од 22.02.2024. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду Прр1 146/22 од 08.06.2023. године, којом је тужена обавезана да тужилци на име накнаде имовинске штете проузроковане повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 268/12 исплати 26.708,21 динара са законском затезном каматом од 09.12.2022. године до исплате, као и да јој надокнади парничне трошкове од 45.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка као неосновани.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је, на основу одредби члана 404. ЗПП благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је утврдио да су испуњени услови за одлучивање о изјављеној ревизији као о посебној, због потребе уједначавања судске праксе, па је одлука у ставу

првом изреке донета на основу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23).

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не конкретизују друге битне повреде одредаба парничног поступка због којих се ревизија може изјавити по члану 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужили је решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 326/22 од 21.03.2022. године утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету тог суда Ст 268/12 и наложено стечајном судији да предузме неопходне мере како би се уновчила стечајна маса стечајног дужника. Према садржини тог решења тужили је у стечајном поступку који се води над „Навип“ а.д. Земун, закључком од 17.12.2013. године признато потраживање из радног односа од 36.300,00 динара, од чега јој није намирен износ чију исплату захтева у овој парници. Капитал стечајног дужника приватизован је 2005. године.

Са полазиштем на овако утврђене чињенице нижестепени судови усвајају постављени тужбени захтев за накнаду штете с позивом на одредбе чланова 1, 2, 3, 22. и 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“ бр. 40/2015 и 92/2023), те чланова 154, 155, 172. и 185. Закона о облигационим односима. Судови су становишта да тужилца основано захтева накнаду штете пошто потраживање произилази из радног односа, стечајни дужник је основан као друштвено предузеће решењем Владе НР Србије од 06.04.1950. године, па чињеница да је његов капитал приватизован 2005. године не искључује обавезу тужене државе да надокнади штету у ситуацији када је утврђена повреда права на суђење у разумном року, а послодавац тужилце није имао довољан степен институционалне и радне самосталности у односу на државу.

По становишту Врховног суда, нижестепени судови су неправилно применили материјално право, због чега је изостало утврђење свих битних чињеница.

На седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године донет је Закључак о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука, који је допуњен на седници одржаној 27.09.2019. године. По овом закључку, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је

доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим законом о извршењу.

Полазећи од напред наведеног Закључка који је донет у сврху уједначавања судске праксе, а који предвиђа под којим условима постоји објективна одговорност државе за накнаду штете, првостепени суд је пропустио да утврди у ком временском периоду је настало ненамирено потраживање тужиље из радног односа, које је предмет ове парнице. Пошто стечајни дужник више није субјекат који послује друштвеним или државним капиталом, релевантно је да ли су потраживања из радног односа настала пре него што је извршена продаја друштвеног капитала или након тога. По напред поменутом Закључку, држава након приватизације друштвеног капитала одговара по општим правилима о деликтној грађанској одговорности, па за случај да потраживање потиче из периода након приватизације, неопходно је утврђење да ли спорна штета стоји у узрочно-последичној вези са утврђеном повредом права на суђење у разумном року.

У поновљеном поступку, првостепени суд ће поново одлучити о трошковима целог поступка у смислу члана 165. став 3. ЗПП.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**